

*Bu metin Avrupa Birliği ve UN Women'in desteğiyle yürütülen "Strengthening the Capacities of Providers of Services for Women Survivors of Violence" projesi kapsamında Kapasite Geliştirme Derneği tarafından çevrilmiştir.

Olga Yuryevna Maslova ve Fedor Vartanovich Nalbandov'un Rusya'ya karşı 839/02 Numaralı Başvurusunun

KABUL EDİLEBİLİRLİĞİ HAKKINDA

İLK OTURUM

KARARI

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İlk Oturum), 12 Aralık 2006 tarihli toplantısındaki Komite üyeleri şöyledir:

Bay C.L. ROZAKIS, *Başkan*,

Bayan N. VAJIC,

Bay A. KOVLER,

Bayan E. STEINER,

Bay K. HAJIYEV,

Bay D. SPIELMANN,

Bay S.E. JEBENS, *hakimler*,

ve Bay S. NIELSEN, *Oturum Kayıt Memuru*.

10 Temmuz 2001 tarihinde yapılan yukarıdaki başvuru ışığında, ve yükümlü Hükümet tarafından sunulan gözlemler ve başvuru sahiplerinin gözlemleri kapsamında,

Aşağıdaki hükümlere varılmıştır:

OLAYLAR

Başvuru sahipleri Bayan Olga Yurjevna Maslova ve Bay Fedor Vartanovich, sırasıyla 1980 ve 1982 doğumlu Rus uyruklu olup, Nizhniy Novgorod kentinde yaşamaktadırlar. Mahkemede, Nizhniy Novgorod kentinde hukuk uzmanı olarak çalışan Bayan Yu. Kirsanove ve Bayan O.

Shepeleva tarafından temsil edilmişlerdir. Rus Hükümeti (Hükümet), Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nde Bay P. Laptev tarafından temsil edilmiştir.

A. Olgular

Tarafların vakaya dair sunduğu olgular, aşağıdaki gibi özetlenebilir.

4-24 Kasım 1999 tarihleri arasında, ilk başvuru sahibi polis ve savcılığın birlikte yürüttüğü bir cinayet davasında tanık olarak yer almıştır. Söz konusu yetkililer, başvuru sahibinden Nizhegorodskiy Mahalli İçişleri Birimi’ne (*Нижегородское районное управление внутренних дел*, “yerel polis birimi”) delil sunması için defalarca çağırılmışlardır.

Öyle görünüyor ki, şüpheli B. soruşturmanın belli bir aşamasında ilk başvuru sahibinin cinayete kurban giden insanın şahsi eşyalarını almakla suçlanmıştır.

İlk başvuru sahibine göre, müfettiş Zh. kendisinin 25 Kasım 1999, öğlen 12:30 saatinde mahkemeye gelmesini istemiştir.

Hükümet, ilk başvuru sahibinin müfettiş Zh. tarafından değil polis memuru K. tarafından çağrıldığını bildirmiştir.

1. 25 Kasım 1999 tarihindeki olaylar

(a) Polis memurları Kh. ve K. tarafından sorgulanma

İlk başvuru sahibi polis merkezine zamanında gelmiş ve sorgulanmıştır. Sorgu başlangıçta polis memuru Kh. ve K. tarafından ve 63 numaralı polis merkezi ofisinde yapılmıştır. Polis memurları, ilk başvuru sahibinin öldürülen şahsın şahsi eşyalarını aldığını kabul etmesini istemiştir. İlk başvuru sahibi bunu kabul etmediğinde, başvuru sahibine bağırarak ve kendisini ona adli soruşturma başlatmakla tehdit etmişlerdir.

İlk başvuru sahibinin iddiasına göre, boynundaki takımına ait şalı alarak yüzüne defalarca vurulmuştur.

Ardından memur K. ofisi terk etmiş, ardından başvuru sahibi ile Kh. başbaşa kalmıştır. Kapıyı içeriden kilitleyen Kh., fiziksel ve psikolojik baskıya yönelmiştir. Kh. ilk başvuru sahibinin ellerini kelepçelemiş ve başına ve yanaklarına darbeler indirmiştir. İlk başvuru sahibi, Kh.’nin kendisine prezervatif kullanarak tecavüz ettiğini ve daha sonra oral seks yapmaya zorladığını iddia etmektedir. Kh. koridordan gelen sesler ve kapının çalınması ile durmuştur. İlk başvuru sahibi lavaboya gidebilmiş ve kendisine çeki düzen vermiştir.

(b) B zanlısı ile yüzleşme ve sonraki 3 saatte yaşanan olaylar

İlk başvuru sahibi öğleden sonra 02:00 civarında zanlı B ile yüzleşmiştir. Zanlının yanında da, cinayete karıştığı iddiasını reddetmiştir.

Sonrasında Kh. ve K. ilk başvuru sahibinin ellerini kelepçelemiş ve tekrar tekrar karnını yumruklamışlardır. İlk başvuru sahibine gaz maskesi takmış ve gaz maskesine hava erişimini engelleyerek boğmaya çalışmışlardır. Kh. ve K. aynı zamanda ilk başvuru sahibinin kulaklarına bağlı kablolar aracılığıyla elektrik uygulamışlardır. Sözü edilen bu edimler itiraf talebi ile ikiye katlanmıştır. Öyle görünüyor ki, ilk başvuru sahibi şahsi mallare el koyduğuna dair iddiayı şaibeli bir biçimde kabul etmiş ve itirafını yazmayı kabul etmiştir.

İlk başvuru sahibi alt üst olmuş bir halde olduğundan itirafını ilk seferde düzgün bir biçimde yazamamış ve yinelemek zorunda kalmıştır. İtiraf idari savcıya hitaben yazılmıştır. Kh. ve K. daha sonrasında ilk başvuru sahibinin annesinden arkadaşlarının ve tanıdıklarının telefon numaralarının ve adreslerinin olduğu defterini getirmesini istemişlerdir. İlk başvuru sahibi annesini aramış ve öğleden sonra 04:40'da ikinci başvuru sahibi polis merkezine istenen defterle birlikte gelmiştir. Anlaşıldığı kadarıyla defter polis memurlarından birisince alınmış ve asla iade edilmemiştir. İlk başvuru sahibinin annesi ve ikinci başvuru sahibi 63 numaralı ofisin yakınındaki bir lobide kalmışlardır.

Akşam üzeri 05:00'da S., yerel savcılık ofisine bağlı bir müfettiş, 63 numaralı ofise gelmiştir. İlk başvuru sahibinden, kendisinin CSKA Moskova futbol fanı olduğunu öğrendikten sonra, ikinci başvuru sahibine ait şal ile ilk başvuru sahibinin kafasını darp ederek söz konusu futbol klubüne hakaret etmesini istemiştir.

(c) İlk başvuru sahibinin müfettiş Zh. Tarafından sorgulanması

Bir süre sonra, sorgulayıcı Kh. ilk başvuru sahibini Nizhniy Novgorod (*Прокуратура Нижегородского района г. Нижний Новгород*, "yerel savcılık ofisi") şehrinin Nizhegorodskiy yerelindeki Savcılık Ofisi'nin 3 numaralı ofisine götürmüştür. Zh., yerel savcılık ofisindeki bir müfettiş, ilk başvuru sahibini itirafı ile ilgili olarak sorgulamıştır. İlk başvuru sahibi, üzerindeki baskıyı arttırmak için müfettişlerin anlık bir biçimde annesini alı koyarak göz altına aldıklarını beyan etmiştir. Anlaşılan o ki, ilk başvuru sahibinin annesi gözaltında iki saat geçirmiştir.

(d) Akşam üzeri 06:30-07:00 arasındaki olaylar

İkinci başvuru sahibine göre, öğleden sonra 06:30 civarında müfettiş S. lobideydi ve ikinci başvuru sahibini görmüştü. S. kaba bir biçimde ikinci

başvuru sahibinin binayı terk etmesini buyurmuş, kalçasına tekme savurmuş, onu çıkışa doğru itmiş ve sonra ardından koşarak ikinci başvuru sahibini içeride kimlikleri tespit edilemeyen iki polis memurunun olduğu 54 numaralı ofise girmeye zorlamıştır. Daha sonra kapıyı içeriden kilitleyen S., ikinci başvuru sahibinin gövdesine defalarca vurmuş, ikinci başvuru sahibinin kafasına ve gövdesine kendisine ait CSKA Moskova futbol takımının atkısı ile bir kaç darbe indirmiştir.

S., ikinci başvuru sahibini Kh. ve müfettiş M.’nin olduğu 7 numaralı ofise götürmüş, burada onu darp etmeye devam etmiş ve ondan CSKA Moskova futbol kulübüne sövmesini istemiştir. İkinci başvuru sahibi bunu yapmayı reddettiğinde, başvuru sahibinin boynunu atkı ile dolayarak bir yandan gövdesine vururken bir yandan da onu boğmaya çalışmıştır. İkinci başvuru sahibi nihayetinde direnememiştir.

Bundan sonrasında M., Zh., ve Kh. ikinci başvuru sahibini yakındaki bir dükkana göndererek kendilerine alkol, sigara ve yemek almasını istemişler; sonrasında kendisini binadan kovmuşlardır.

(e) Akşam 07:00-10:00 arasında yaşanan olaylar

Akşam 07:00 civarında, S. ve M., müfettiş Zh.’nin ilk başvuru sahibinin sorgusunu tamamladığı 3 numaralı ofise gelmiştir. Memurlar, sorgunun bitmesine rağmen ilk başvuru sahibinin dışarı çıkmasına izin vermemiş ve o hala içerideyken içki içmeye başlamışlardır. İlk başvuru sahibi, dışarı çıkma taleplerinin inkar edildiğini ifade etmiştir.

İlk başvuru sahibinin talebi doğrultusunda, daha sonra sol bileğindeki damarlarını kesmeye çalışacağı üçüncü kattaki lavaboya götürülmüştür.

3 numaralı ofise geri dönen ilk başvuru sahibi, burada sonraki iki saat boyunca Zh., S. ve M.’nin tecavüzüne uğramıştır. Anlaşılan o ki, zanlılar prezervatif kullanmış ve söz konusu mekanı ıslak mendil ile temizlemişlerdir. Ayrıca, ilk başvuru sahibi lavabodan döndükten sonra ofisi terk eden Kh. tecavüz suçuna dahil olmamıştır.

S. akşam 09:00’da bürodan ayrılmış, sonraki bir saat boyunca Zh. ve M. ilk başvuru sahibine tecavüz etmiştir. 10:00 civarında ilk başvuru sahibini bırakmışlardır.

(f) Akşam 10:30 sonrasındaki olaylar

İlk başvuru sahibi, akşam 10:30’da tanıdığı RB’nin evine ulaşmıştır. Hemen ardından IA ve EA da oraya gelmiştir. Beraber konuştuktan sonra,

EA ilk başvuru sahibinin ebeveynlerini aramış ve RB ve IA'nın ilk başvuru sahibini hastaneye götüreceğini söylemiştir.

Sonraki gün sabaha doğru 01:20'da 21 numaralı hastaneye ulaşmışlardır ve ilk başvuru sahibi hemşireyi polis merkezinde tecavüze uğradığı konusunda bilgilendirmiştir. Hemşire Sorokina ve doktor Shevchek başvuru sahibini muayene etmemiş ve forensik muayene bürosuna gitmesi yönünde tavsiyede bulunmuşlardır. Başvuru sahibi söz konusu büronun polis merkezine çok yakın olması sebebiyle bunu kabul etmemiştir. Bu durumda da başka bir semtteki büroya gitmesi tavsiye edilmiştir. İlk başvuru sahibi bunu yapmamıştır.

2. Adli Soruşturma

Öyle görüyor ki, 26 Kasım 1999 ilk başvuru sahibi savcılık ofisine, işkenceye maruz kaldığı ve tecavüze uğradığı iddiası ile başvurmuştur. Nizhniy Novgorod Şehri savcılık ofisi (*прокуратура г. Нижний Новгород*), bu vaka özelinde adli dava oluşturmuş ve soruşturmaya başlamıştır.

25 Nisan 2000 günü, Kh., Zh., S. ve M., Ceza Kanunu'nun Madde 131, 132 ve 286 kapsamında suç komisyonunca suçlu bulunmuş ve cezalandırılmıştır.

5 Temmuz 2000 günü, iddianame imzalanmış ve Kh., Zh., S. ve M. aleyhine görülen dava Nizniy Novgorod (*Нижегородский районный суд г. Нижний Новгород*, "Yerel Mahkeme") şehri, Nizhegorodskiy Yerel Mahkemesi'ne aktarılmıştır.

İddianame, Kh.'nin ilk başvuru sahibine işkence uygulamak ve tecavüz etmekle; ikinci başvuru sahibine kötü muamele ile; büroyu suistimal etmekle ve yetkiyi kötüye kullanmakla suçlamıştır ((a), (b), (d) ve (e) bölümlerine bakınız). Zh. ilk başvuru sahibine işkence uygulamak ve tecavüz etmekle; büroyu suistimal etmekle ve yetkiyi kötüye kullanmakla suçlamıştır ((c) ve (e) bölümlerine bakınız). Aynı şekilde S. de, ilk ve ikinci başvuru sahiplerine kötü muamele ve yetkiyi suistimal ve kötüye kullanma ile ((b) ve (d) bölümlerine bakınız), ilk başvuru sahibine işkence uygulamak ve tecavüz etmekle ve yetkiyi suistimal ve kötüye kullanma ile suçlanmıştır ((e) bölümüne bakınız). M., ilk başvuru sahibine işkence uygulamak ve tecavüz etmekle; büroyu suistimal etmekle ve yetkiyi kötüye kullanmakla suçlamıştır ((e) bölümüne bakınız). Zanlılara itham edilen suç edimleri, sırasıyla Ceza Kanunu Madde 131-2, 2 (b), 131-2, 2(b) ve 286-3 (a,b) kapsamında değerlendirilmiştir.

Zanlılar, sorgu esnasında suça iştirak ettiklerini reddetmiş, sessiz kalmış ve muayene sırasında ürin ya da sperm örneği vermeyi kabul etmemişlerdir. İddianamenin bulguları, ilk ve ikinci başvuru sahibinin sunduğu kanıtlar ve B., RB, EA ve IA'nın, yardımcı hemşire Sorokina ve doktor Shevchek'in, ilk başvuru sahibinin ebeveynlerin, ikinci başvuru sahibinin annesinin ve diğer tanıkların tanıklıkları temelinde oluşturulmuştur. Bir diğer kanıt da, polis merkezindeki ve savcılık ofisindeki öncüllerin ortaya çıkarıldığı aramalarda elde edilen nesnelere içermektedir.

31 Aralık 1999 tarihli forensik muayeneye göre, Kh.'nin 25 Kasım 1999 günü giyindiği kıyafetlerin üzerinde ilk başvuru sahibine ait antijen grub vajinal epitelyum hücre örnekleri tespit edilmiştir. Soruşturma, Kh. ve partnerinin farklı antijen gruba sahip olduğunu göstermiştir. 27 Kasım 1999 tarihli aramada ele geçirilen öncüllere göre, soruşturma yetkilileri biri polis merkezinin avlusunda diğeri de savcılık bürosunun 3 numaralı ofisinin penceresinin altındaki köşede olmak üzere iki adet preservatif bulmuştur. Bulunan prezervatiflerden sadece bir tanesi forensik muayeneye uygun bulunmuştur.

Genomik muayene sonrasında, % 99,9999 olasılıkla ilk başvuru sahibine ait vajinal hücre kalıntıları ve erkek üretrasına ait spermatozoitler ve hücreler bulunmuştur. Aynı arama sırasında, polis merkezinin bahçesinde bulunan iki ıslak mendil üzerinde sperm izleri bulunmuştur. Dahası, forensik muayene ilk başvuru sahibinin o gün giydiği iddia edilen kıyafetler üzerinde sperm izleri olduğunu doğrulamıştır.

3. İlk soruşturma örnekleri

16 Ağustos 2000 günü yapılan ön değerlendirme boyunca, zanlının avukatları soruşturmanın usulü hatalarını işaret etmiş ve davaya ek bir soruşturma için ara verilmesini talep etmişlerdir. Aynı gün Yerel Mahkeme bu adımı onaylamış ve ek soruşturma için ara vermiştir. Mahkeme, soruşturma yetkililerinin soruşturma sırasında iç hukuk usüllerine dair ciddi ihlallere yol açtıklarını, bu dolayısıyla zanlının haklarının ihlal edildiğini ve vakada başvuru delillerinin büyük bir kısmının geçersiz olduğunu ilan etmiştir. Bu bağlamda karar, davanın görülmesinde çok sayıda hata ve eksiklik olduğunu ifade etmiştir. Öyle ki, savcılık memurlarını kapsayan bir soruşturmanın gerektirdiği özel usülden sapma ve Kh., Zh., S. ve M.'nin 24 Nisan 2000 tarihine kadar zanlı konumun getirdiği usüllerden faydalanmadığı gerçeği tespit edilmiştir. Buna göre, bu tarihten önce yapılan tüm soruşturma eylemleri (aramalar, sorgular, teşhis, uzman görüşler vb.) zanlıların savunma haklarının ihlallerini ve söz konusu kanıtların geçerliliğini iptali anlamına gelmektedir.

4. Temyiz ve Denetleyici Değerlendirme Süreçleri

Yerel Mahkeme'nin 16 Ağustos 2000 tarihli kararı, savcının Nizhniy Novgorod Bölge Mahkemesi'ne (*Нижегородский Областной Суд*, "Bölge Mahkemesi") temyiz talebi doğrultusunda 13 Ekim 2000 tarihinde kaldırılmıştır.

2001 Eylül ayının tespit edilemeyen bir gününde, ilk başvuru sahibinin danışmanı 16 Ağustos ve 13 Ekim 2000 tarihli kararlar için temyiz talebinde bulunmuş ve Başbakanlık Heyeti Bölge Mahkemesi'nden kararları denetleyici değerlendirme ile yeniden incelemesini talep etmiştir.

1 Ekim 2001 günü, danışman benzer bir başvuruyu Rus Federasyonu Yargıtay'ına (*Верховный Суд РФ*, Yargıtay) da yapmıştır.

6 Haziran 2002 günü dava dosyasını değerlendiren Bölge Mahkemesi Başbakanlık Heyeti başvuru sahiplerinin, kararların denetleyici değerlendirme ile yeniden incelenmesi taleplerini reddetmiştir.

Öyle görünüyor ki, benzer bir karar 21 Haziran 2002 günü Yargıtay tarafından alınmıştır.

5. Adli soruşturmanın süreksizliği

12 Ocak 2011 günü, Bölgesel Savcılık Ofisi (*Нижегородская областная прокуратура*) davayı incelemiş ve suçlamaların ilk başvuru sahibinin tutarsız ve sonuçsuz beyanları temelinde şekillendiği sonucuna varmıştır. Böylelikle, davanın kanıtları tutarsız ilan edilmiş ve soruşturma kapsamında zanlı aleyhine güçlü bir kanıt olmadığı sonucuna varılmıştır. 16 Ağustos ve 13 Ekim 2000 tarihli mahkeme kararları bağlamında, "yasanın yinelenen ihlalleri, ve bilhassa adli vakalara bakan kurumları yöneten usüller ve kuralların belli kişiler -savcılık ofisi müfettişleri- özelinde saygınlığının zedelendiği, soruşturma sürecince ihlalleri giderilmesi imkansız görülüşü için (dava özelinde) herhangi hukuki bir yaklaşım olmadığı" belirtilmiştir.

Kararda aynı zamanda ilk başvuru sahibi ve zanlının bilgilendirileceği ve kararın bir üst savcılık ofisince temyiz edilebileceği belirtilmiştir.

19 Haziran 2001 tarihli bir mektup ile (No. 15/1-1018-99), Bölge Savcılık ofisi ilk başvuru sahibinin 12 Ocak 2001 tarihli kararının gerekçelerine ve sonuçlarına dair temyizine yanıt vermiştir.

Hükümete göre, bu davanın soruşturması tekrar tekrar durdurulmuş ve sürdürülememiştir.

30 Ağustos 2002 günü, Bölge Savcılık Ofisi adli sürece devam etmemek adına 12 Ocak 2001 tarihli kararı feshetmiş ve vakaya dair ek bir soruşturma başlatmıştır. Ayrıca, ikinci başvuru sahibine uygulanan edimlerin hukuki olarak tespitinin mümkün olmaması sebebiyle kararın geri çekildiği söylenmiştir.

16 Ekim 2002 günü, yerel savcılık ofisi adli davaya dair soruşturmayı, herhangi bir suça dair kanıt yetersizliği ve polis ve savcılık memurlarının dahlinin ispatlanamadığı gerekçeleri ile sonlandırmıştır.

Bu kararın iptal edildiği görünüyor, fakat 25 Şubat 2002 günü yerel savcılık ofisi bir kez daha suça dair kanıt yokluğu temelinde süreci sonlandırmıştır.

19 Eylül 2002 günü, ilk başvuru sahibinin danışmanı 24 Şubat 2002 tarihli Yerel Mahkeme kararına itiraz etmiştir.

28 Eylül 2004 tarihli değerlendirme sonucunda, Yerel Mahkeme kararı tüm gerekçeleri ile kaldırmıştır. Karar, Bölge Mahkemesi tarafından 29 Ekim 2004 günü Bölgesel Mahkeme tarafından temyiz edilmiştir.

29 Nisan 2005 günü, Bölge Savcılık ofisi bir kez daha davanın süreçlerini durdurma kararı almıştır.

Hükümet'e göre, dava yerel yetkilerin önünde durmaktadır.

Başvuru sahibine göre, 28 Haziran 2005 günü süreçler bir kez daha durdurulmuştu.

B. Geçerli İç yasa ve Uygulaması

1. Uygulanabilir adli cürümler

Rus Federasyonu, Ceza Kanunu Madde 131 §§ 1 ve 2 (b) kapsamında, herhangi bir komplo öncülü olsun ya da olmasın, organize biçimde ya da basit bir grup içinde işlenen tecavüz cürümü cezalandırılır.

Madde 132 §§ 1 ve 2 (b), herhangi bir komplo öncülü olsun ya da olmasın, organize biçimde ya da basit bir grup içinde yaşanan zorla seks edimlerini cezalandırır.

Madde 286 § 3 (a, b), güç kullanımı ile ofisin suistimal edilmesini ya da silah ya da herhangi başka bir araç olsun ya da olmasın güç ile tehdidi cezalandırır.

2. *Tanıkların Sorgulanması (1960 Adli Süreç Kanunu, söz konusu zaman diliminde de geçerli olan)*

Bölüm 155

“Tanık, kendisine bizzat ya da kendisine ulaşamadığı durumlarda ailesindeki yetişkin bireylerden birisine yazılı olarak bildirim yapılması ile sorguya çağrılır...”

Bildirim, tanık olarak çağrılan kişinin ismini, bulunması beklenen yeri, kimin karşısında bulunacağını, hangi tarihte ve saatte bulunması gerektiği ve katılmaması durumunda ortaya çıkacak duruma dair bilgilerini içermelidir. Tanık, telefon ya da internet aracılığıyla da çağrılabilir.

Bölüm 157

“Tanığın sorgusu sorgu mekanında gerçekleştirilir. Müfettiş, tanığı tanığın kendi mekanında sorgulamaya karar verebilir.”

3. *Suçların resmi soruşturulması*

Kanun’un 108 ve 125 numaralı maddeleri kapsamında, adli bir soruşturma özel bir şahsın ya da soruşturan yetkililerin kendi iradesi dahilinde bir savcılık müfettişince başlatılabilir. Kanun Madde 53 dahilinde bir suç sonrasında zarar gören kişinin mağdur konumda olduğunu ve resmi olmayan taraf olarak adli soruşturmalara dahil olabileceğini belirtir. Soruşturma boyunca mağdur delil sunabilir ve başvurularda bulunabilir. Soruşturma bittikten sonra, mağdurun dava dosyasına tam erişim hakkı vardır.

Kanun Madde 210 ve 211 altında savcı, soruşturmanın genel değerlendirmesi ile sorumludur. Örneğin, savcı özel bir soruşturma emri çıkarabilir, davanın bir müfettişten diğerine aktarılmasını sağlayabilir ya da işlemleri yeniden başlatabilir.

Kanun Madde 209 kapsamında, soruşturmayı yürüten soruşturmacı suçla dair delil yokluğu sebebiyle davaya devam etmeyebilir. Böylesi bir karar, başsavcıya ya da mahkemede temyiz edilebilir. Mahkeme, soruşturmanın tamamlanmadığına kanaat getirdiği gerekli durumlarda adli soruşturmanın yeniden yapılmasını talep edebilir.

Kanun Madde 210 kapsamında, dava savcı tarafından “gerekli zemini varsa” yeniden açılabilir. Bu kuralın istisnası, bu gibi suçların zaman aşımına uğradığı suçların tatbikatı için gerekli zaman sınırlandırmalarının olduğu vakalardan müteşekkildir.

Kanun Madde 161 kapsamında, soruşturma kapsamında elde edilen bilgiler kamuya açık değildir. Yalnızca kamuya açılması durumu soruşturmanın uygun biçimde görülmesini engellemediği ya da hakları ihlal etmediği ve süreçlere dahil olan tarafın çıkarlarını meşrulaştırdığı durumlarda yetkililerce kararlaştırılır. Tarafların özel hayatlarını ilgilendiren bu süreçlerde elde edilen bilgiler, tarafların rızası alınmadan kamuya açılmaz.

Savcılık Yetkililerine Dair Kanun Madde 42 ve Savcılık Genel Ofisi'nin çıkardığı 26 Haziran 1998 tarihli 44 numaralı Kararname kapsamında savcılık yetkililerine bağlı memurlara karşı adli ve idari işlemler yürütmek için özel bir usul tarif edilmiştir. Bu gibi işlemleri başlatma hakkına sahip olan memurlar ayrıntılı bir biçimde listelenmiştir.

4. Kamu memurlarının yasadışı edimlerine karşı medeni hukuk yolları

Rusya Federasyonu'nun 1 Mart 1996 tarihinde yürürlüğe giren Ceza Kanunu, Devlet tarafından uygulanan bir eylem ya da uygulanması gereken bir eylemin yokluğu durumunda ortaya çıkan hasarın telafisini sunar (Bölüm 1069). Ceza Kanunu'nun 151 ve 1099-1101 numaralı bölümleri maddi olmayan hasara dair telafi de önermektedir. Bölüm 1099, bilhassa, maddi olmayan hasarın maddi hasar için belirlenen ödül hesaba katılmaksızın telafi edilmelidir der.

ŞİKAYETLER

Başvuru sahipleri kendilerinin 25 Kasım 1999 günü gayrihukuki bir biçimde gözaltına alındıkları ve polis memurları ve savcılık bürosu memurlarınca işkenceye uğradıkları konusunda şikayetçi olmuşlardır. İlk başvuru sahibi sorgulama boyunca avukata erişim hakkının olmadığı, memurlar tarafından defalarca tecavüze uğradığı ve polis memurlarının kendisine ait şahsi defterine el koyduğu konularında şikayetçi olmuştur. Başvuru sahipleri, ayrıca, 25 Kasım 1999 tarihli olaylar özelinde sürdürülen adli işlemlerin etkisizliği konusunda şikayetçi olmuşlardır. Şikayetlerini, Anlaşma Madde 3, 5, 6 ve 8. temelinde ifade etmişlerdir.

KANUN

1. Başvuru sahipleri, 25 Kasım 1999 günü polis memurları ve savcılık ofisi memurlarında kötü muameleye maruz kaldıkları konusunda şikayetçi olmuşlardır. Bunun yanı sıra 25 Kasım 1999 tarihli olayları takip eden adli soruşturmanın etkisiz olduğundan şikayetçi

olmuşlardır. Başvuru sahipleri, Anlaşma'nın aşağıda belirtilen Madde 3, 6 ve 13. temelinde geçerli şikayetlerde bulunmuşlardır:

Madde 3

“Hiç kimse işkenceye, ya da insanlık dışı muameleye ya da küçük düşürücü muameleye ya da cezalandırmaya maruz bırakılmamalıdır.”

Madde 6

“1. Medeni haklar ve yükümlülükler kapsamında (...) hakim karşısında (...) herkes adli bir (...) duruşma (...) hakkına sahiptir.”

Madde 13

“Anlaşma'da belirtilen hakları ve özgürlükleri ihlal edilen herkes kendi ülkesindeki yetkililer önünde, ihlallerin resmi yetkiler dahilinde ortaya çıktığında da, etkili bir biçimde sorgulama hakkına sahiptir.”

Hükümet, başvuru sahiplerinin 29 Nisan 2005 hünü Bölgesel Savcılık Ofisi'nin 25 Kasım 1999 tarihli olaylara dair adli soruşturmaları durdurduğuna dair şikayetlerini ve iddialarını kabul etmemiştir. Hükümet, o gün itibariyle iddialara dair ileri bir şey yapmanın mümkün olmadığını ifade etmiştir.

İlk başvuru sahibi şikayetlerinde kararlı olup, şikayetlerinin kabul edilebilir olduğunu savunmuştur. Daha özel olarak, ilk başvuru sahibi kendisi nazarında dava dosyasının kötü muamele ve işkenceye dair yeterli delil içerdiğini ve takipçisi olan soruşturmanın Madde 13'ün gerekliliklerini ve Madde 3'ün usul gerekliliğini karşılamakta yetersiz kaldığını ifade etmiştir.

Mahkeme, Hükümet'in iç hukuk yollarının tüketilmediğine dair bir iddiası olduğunu ifade etmiştir. Mahkeme, iç hukuk yollarının tüketilmesinin söz konusu davanın geçerliliği ile yakından ilişkili olduğunu ve işlemlerin mevcut hali kapsamında tespitinin uygunsuz olduğunu ifade etmiştir. Dahası, Mahkeme, tarafların başvuruları ışığında, başvurunun bu kısmının Anlaşma'nın yasa ve olgular kapsamında ciddi sorun teşkil ettiğini ifade etmiştir. Dahası, Mahkeme, Anlaşma Madde 35 ve 3'ün hükümleri kapsamında açıkça sorunlu olmadığı hükmüne varmıştır. Başvuruyu kabul edilemez ilan edecek herhangi bir zemin bulunamamıştır.

2. Anlaşma Madde 5 kapsamında, başvuru sahipleri gayrihukuki bir biçimde gözaltına alındıklarını bildirmişlerdir. İlk başvuru sahibi sorgulama boyunca avukata erişim hakkından mahrum olduğundan rahatsızdır. Bu bağlamda Anlaşma Madde 6'ya referans vermektedir.

Buna ek olarak, Madde 8'in ihlalinden de şikayetçi olmuş, şahsi not defterini alan polis memurlarının ona geri iade etmediklerini ifade etmiştir.

Mahkeme, başvuru sahiplerinin gözlemlerinden söz konusu şikayetlerinde kararlı olmadıkları sonucuna varmıştır. Şimdiye kadar başvuru sahiplerinin Madde 5 dahilindeki şikayetleri özelinde herhangi bir vaka özelinde, Mahkeme 25 Kasım 1999 günü gözaltına alınmalarına dair düzensizlikten duydukları memnuniyetsizliği adli soruşturmada yetkili savcılık memurlarının dikkatine sunma ya da tamamıyla ayrı bir şikayeti dengi bir yerel mahkemeye sunma yollarının açık olduğunu beyan etmiştir. Mahkeme başvuru sahiplerini bu konuda hatalı bulmuştur. Bu ihmalin doğrulanmasına dair bulgu yokluğunda, Mahkeme, Anlaşma Madde 31 ve 1 kapsamında başvuru sahiplerinin iç hukuk yollarını tüketmediği sonucuna varmıştır.

Başvuru sahiplerinin şikayetlerinin Anlaşma Madde 6 ve 8 kapsamında yapıldığına nazaran, Mahkeme başvuru sahiplerinin şikayetlerini dengi iç hukuk yetkilileri ile çözmeye çalışmadıkları ve bu sebeple, Anlaşma Madde 35 ve 1 kapsamında iç hukuk yollarını tüketmedikleri sonucuna varmıştır.

Bu sebeple, Mahkeme oy çokluğu ile,

Hükümet'in iç hukuk yollarının tüketilmediğine dair itirazına *katılmaktadır*;

Hukuki uygunluğuna dair peşin hükme varmaksızın, başvuru sahiplerinin 25 Kasım 1999 günü yaşana olaylardaki kötü muamele ve etkili soruşturma yoksunluğuna dair şikayetlerini kabul edilebilir bulunduğunu *ilan etmektedir*;

Başvurunun geri kalan kısmını kabul edilemez, *ilan etmektedir*.

Søren Nielsen
Kayıt Memuru

Christos Rozakis
Başkan